

Gomard, fremsti tryggingarserfrøðingurin í Danmark:

Skilagott at avtaka tryggingarmonopol

-men Føroyar eru ein so lítil marknaður, at tað er eisini skilagott ikki í løtuni at loyva útlendskum stórfyrirøkum inn á føroyska marknaðin. Tá er betri fyrst at gera sær neyðugar royndir uttan innlendis monopol. Royndir aðrastaðni vísa, at bankarnir vilja sleppa upp í part, tá einkarrættur á tryggingarøkinum verður avtakin, og tí eiga føroysku peningastovnarnir eisini at taka støðu til tann spurningin sigur danski tryggingarserfrøðingurin Bernhard Gomard í viðtali við Tíðindablaðið Sosialin.

JAN MÜLLER

Bernhard Gomard hevur í fleiri ár verið løgfrøðiligur ráðgevi hjá felagsskapinum av donskum tryggingarfeløgum. Hann hevur skrivað ein hóp av bókum og ritgerðum um tryggingarspurningar og sáttmálaviðurskipti, og hann man í dag vera tann einstaklingur í danska ríkinum, sum hevur mest vitan og royndir á tryggingarøkinum. Hann hevur undirvíst á lærda háskúlanum í Keypmannahavn men er givin har og er ístaðin farin at undirvísa á Handilsháskúlanum.

I fjór var hann so boðin at vitja í Føroyum og helt hann fyrilestur fyri nevndarlimum í teim ymsu tryggingarfeløgum og øðrum áhugaðum.

I hesum sambandi prátaði Sosialin við hann, og vit bóðu um hansara viðmerking til tær broytingar, sum koma skuldu í gildi á nýggj-árinum á tryggingarøkinum. Høvuðsbroytingin er tann, at monopolið verður avtikið, tvs. at øll í Føroyum hava loyvi til at reka tryggingarvirksemi. Lógin loyvir tó ikki útlendskum kapitali ella fyrirøkum at vera við í tryggingarvirksemi í Føroyum.

Føroyar í serstakari stöðu

-Føroyar eru í eini serstakari stöðu. Geografiska frástøðan til restina av Europa er stór, og talan er um ein

marknaður, sum er sera lítil sammettur við hinar europeisku marknaðirnar. Sjálvt teir ymsu partarnir av Danmark eru í mun til Føroyar lutvíst stórir, meðan Danmark sammett við restina av Europa telist millum tey lutvíst smáu londini. So stöðan er ymisk fyri ymsar marknaðir.

Bernhard Gomard vísir víðari á, at fyrri Føroyar er stöðan jú tann, at einstakar vinnur hava ein sera týðandi leiklut. Fiskivinnan skal jú ganga væl, so talan er um aðrar metingar, soleiðis at ein kann ikki uttan víðari siga, hvussu tað eigur at vera her. Eg skal so held-

ur ikki leggja meg út í, um Føroyar eiga at vera ein partur av EU ella ikki, tí tað skulu føroyingar sjálvir avgera. Men sum sagt er stöðan fyrri Føroyar øðrvísi enn fyrri Danmark, sum jú er við í EU og er granni hjá tí størsta EU-landinum, Tysklandi.

-Nú hava tað verið fleiri meiningar í Føroyum um monopolið, hvør er tin

diskoðan um tann spurningin?

-Tað er ein spurningur, sum smærri lond mugu taka stöðu til: um ein ynskir at reka ein politikk, har ein vinnugrein er ogn hjá landinum sjálvum ella um ein vil lata dyrnar upp til altjóða samfelagið.

Um ein nú hyggur at gomdini aðrastaðni, eitt nú har Danmark hevur latið

upp fyrri altjóða kapping, so kann tað jú merkja ein fyrimun, tí premiurnar verða biligari. Stóru tryggingarfeløgin í størri londum kunnu bjóða nakað vit ikki sjálvi kunnu. So hetta kann vera eina fyrimunur ikki bert á tryggingarøkinum, talan er um so mangar aðrar vinnulivsgreinar eisini. So eg ivist ikki í, at Uniónin hevur við sær betri kvalitet og biligari premiur sum ein fylgja av kappingini, men tað merkir eisini, at avgerðirnar verða ikki tiknar í Keypmannahavn ella um tit gjørdur sum vit, so vórðu avgerðirnar heldur ikki tiknar í Havn.

-Heldur tú tá, at tann tryggingarlóggáva, sum hevur verið galdandi í Føroyum er ikki til fyrimunur fyri brúkaran?

-Tað er møguligt, at ein meira forrættisliknandi stöða hevði gjørt, at premian hevði verið biligari orsakað av harðari kapping, men ein eigur so heldur ikki at gloyma, at sær frá sjónarmiðinum hjá einum stórum fremmandum felag, so er talan um ein lítlan marknað, og har ein jú ikki veit, hvat eitt stórt tryggingarfelag hevði viljað.

Gomard heldur tað tí vera rett av føroyingum at gera broytingar stig fyrri stig.

-Men heldur tú sjálvur, at tað eru nógv fleiri fyrimunir við at hava heilt

fria kapping enn gomlu skipanina?

-Min persónliga stöða er tann, at tað kundi verið áhugavert stigvíst at latið upp fyrri kapping. Ein skal jú vera varin. Ein sigur, at kapping merkir biligari prisir, betri kvalitet, men kapping merkir jú eisini, at tað verður onkur tapari, og tað merkir, at tað kann hava við sær kollvelting, um ein ger ov skjótar og markantar broytingar.

Gomard heldur tað samantikið vera eitt sera positivt stig, at tað nú ber til at kappast í Føroyum innanhýsis á tryggingaøkinum, og at ein við tí kann heysta nakrar royndir: at feløgin bliva sterkari, tí tey gjøgnum kappingina verða tvungin til at rationalisera og skapa betri umstøður fyri kundarnar. Hetta er heilt givið eitt klókt stig at taka, og so má tíðin vísa, um tað er tørvur á at fara enn longur.

Bankarnir uppi trygging

-Men so er tað spurningurin, um vit fáa nakra kapping yvirhøvur, tí hvør skal kappast við verandi trygging, peningastovnarnir t.d.?

-Hyggja vit eftir royndunum í Keypmannahavn, so kann eg bert siga ja til tað. Vit siggja nettup, at teir báðir stóru donsku bankarnir, Den Danske Bank og Unibank fara nú uppi tryggingarvirksemi.

Gomard vísir á, at hetta at fara uppi tryggingarvirksemi er ikki tað sama sum at lata upp á ein málara-verkstað. Tí tað skulu pengar til. Og henda møguleika hava peningastovnarnir. Út frá víðurskiptinum í Keypmannahavn, so vilja peningastovnarnir vera við.

-Tú heldur, at føroysku peningastovnarnir fara at reka tryggingarvirksemi eftir 1. januar 1997?

-Tað dugi eg ikki at siga, men eg haldi, at leiðslurnar í føroysku peningastovnunum eiga at meta, um hetta er nakað ein hevur áhuga í, og um ein kann teina kundunum betri og geva teimum eina betri tænstu og nøkta teirra tørv betri við bæði at lata bankatænastur og tryggingartænastur. Tað er í hvussu er nærliggjandi fyrri ein banka. Men hvat teir fara at gera, veit eg ikki.

Vit spurdu Gomard, um tað er best fyrri brúkaran, um tær einstøku fyrirøkurnar í Tryggingarsambandinum kappast hvør móti øðrum, ella um alt verður fusionerað tvs. lagt saman í eina sterka fyrirøk?

-Eg veit ov lítið um víðurskiptini her fyrri at kunna hava eina meining um tað. Tað er sjálvandi rett, tá ein sigur, at meiri kapping førir til betri kvalitet og betri prisir, men tað er eisini soleiðis, at tann einstaka eindin fyrri at kunna geva góða tænastu, skal hava eina ávísu stödd. Tað er tað ein kallar fyrimunirnar við stórdrift. Har er ein noyddur til

Framhald á síðu 9

Gomard her í føroyskum umhøvvi: -Geri nú fyrst rykkara egnu royndir, áðrenn tit taka næsta stig- id. Mynd Jan Müller

Gomard her saman við stjóra og varastjóra á Tryggingarsambandinum Føroyar, Jens Petur Arge og Bjarta Dalsgarð. Mynd Jan Müller

Fara peningastovnarnir uppi tryggingarvirksemi verður av álvara kapping